MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Juuri peruskoulun päättänyt nuori on vielä alaikäinen, eivätkä ainakaan kaikki pysty hakemaan ammattitaitoa kovin kaukaa kotoa. **IISALMEN SANOMIEN PÄÄKIRJOITUKSESTA**

Kunnat ajetaan pakkoselvitykseen

Ei ole yllätys, että pääministeri Jyrki Kataisen (kok.) johtama hallitus pääsi kuntavaalien jälkeen sopuun luonnoksestaan uudeksi kuntarakennelaiksi. Samalla hallitus esitteli myös sosiaali- ja terveyspalveluiden (sote) linjauksia.

Kunnilla on ensi vuoden maaliskuun 7. päivään asti aikaa antaa omat lausuntonsa lakiluonnoksesta. Jos laki hyväksytään, kuntien pitää tehdä liitos- ja yhdistymisselvityksensä 1. huhtikuuta 2014 mennessä. Kuntaliitos pitää toteuttaa viimeistään vuoden 2017 alkuun mennessä.

Alunperin hallituksen piti antaa esityksensä jo ennen 28. lokakuuta pidettyjä kuntavaaleja, mutta päähallituspuolueiden kokoomuksen ja SDP:n masinoima kiista sote-palveluiden mahdollisesta yksityistämisestä sotki aikataulun. Kiista kuntavaalien alla näytti sopivan molemmille.

Mitään suurta uutista lakiluonnos ei sisällä. Kuntarakennelaki määrittelee esimerkiksi kriteerit, joiden perusteella kuntien on selvitettävä kuntaliitosta. Hallitus päätti näistä kriteeristä jo viime kesäkuussa.

Kriteerit ovat sellaiset, että ne koskevat kuntaministeri Henna Virkkusen mukaan kaikkia kuntia. Kunnat voivat saada erityisin perustein poikkeuksen. Tällaisia perusteita ovat esimerkiksi harva asutus ja kielivähemmistöjen aseman turvaaminen.

Kuntaministeri ei enää puhu mitään pakkoliitoksista, eikä sitä ole lakiesityksessäkään. Sen sijaan kuntien on yhdenkin kriteerin täyttyessä pakko lähteä mukaan liitosselvitykseen.

Hallituksen esittämä luonnos sote-palveluiden järjestämisestä on ontto. Peruspalveluministeri Maria Guzenina-Richardsonin (sd.) mukaan esityksessä lähdetään kuntarakennelain tapaan 20 000 asukkaan kunnista. Näin siitä huolimatta, ettei se ministerinkään mukaan riitä edes perusterveydenhuollon saatikka erikoisairaanhoidon järjestämiseen.

Guzenina-Richardsonin mukaan nyt edetään kuntarakenne edellä. Kun kuntarakenteesta tiedetään enemmän, sitten katsotaan miten esimerkiksi erikoissairaanhoito järjestetään. Jos marssijärjestys on kerran tämä, miksi piti ajaa koko paketti vaalien yli sote-uudistukseen liittyneen ”riidan” takia?

Hallitus pitää tiukasti kiinni kuntauudistuksestaan, vaikka kuntien ja hallinnon asiantuntijoiden mukaan uudistuksesta ei synny säästöjä. Hallituksen syytöksen hallintohimmeleistä ja demokratiavajeesta eivät myöskään ole perusteltuja.

Kuntaministeri Henna Virkkunen (kok.) esitteli torstaina hallituksen kuntarakenneluonnoksen.

Miksi ensin pitää rakentaa suurkuntia, ja sitten perustaa kunnanosavaltuustoja, jotka ovat jo osoittautuneet epäonnistuneiksi. Kuukauden takaisissa kuntavaaleissa yksi silmiinpistävä piirre oli, että kuntaliitoksen jo toteuttaneissa kunnissa äänestysprosentti jäi pieniä kuntia huomattavasti alhaisemmaksi.

Siitä ei kokonaistaloudellisia säästöjä synny eikä demokratia lisäänny, jos valtio vetäytyy maakunnista ja kunnat etääntyvät kuntalaisista.

Kuntavaalien yhteydessä pääministeri Katainen totesi, ettei hallituksella ole mitään ideologiaa. Vaikka hallituksessa onkin mukana puolueita puoluekentän äärilaidoilta, näyttää hallituksella olevan ainakin yksi yhteinen ideologinen tavoite, joka pitää hallituksen kasassa: Kuntakartta pitää piirtää uusiksi.

Hallituksen kiirettä kuntauudistuksen kanssa ei voi ymmärtää. Sekä kunnilla että maan johdolla olisi paljon kiireellisempäkin tehtävää. Valtiosihteeri Raimo Sailaksen mukaan hallitusohjelmalta on pudonnut taloudellinen pohja pois (HS 16.11.). Talousongelmat ovat pahoja myös kunnissa niiden koosta riippumatta.

Hallituksen linjana näyttää olevan, että nyt edetään pakkoselvitysten kautta pakkoliitoksiin.

> **Valtio vetäytyy maakunnista ja kunnat etääntyvät kuntalaisista.**

Missä valvotaan?

Sotkamossa ja muissa Talvivaaran kaivoksen vaikutuspiirin kunnissa keskitytään nyt Suomen oloissa poikkeuksellisen ympäristövahingon jälkihoitoon.

Kaivoksen pääomistaja Pekka Perä tuli julkisuuteen torstaina. Perä palasi yhtiön toimitusjohtajaksi, otti julkisuudessa vastuun vahingoista, pahoitteli niitä sekä lupasi yhtiön korvaavan aiheuttamansa tuhot.

Lupauksissa on lunastettavaa, mutta ne osoittavat kuitenkin ryhtiliikettä kaivoksen johdossa. Kun akuutti kriisi on saatu hallintaan, on korjaavien toimien ohella syytä myös selvittää, mikä Talvivaarassa meni vikaan.

Yhtiön osalta on helppo todeta, missä määrin sen toiminta poikkesi ympäristöluvan asettamista ehdoista. Jo nyt tiedetään, että vuotaneissa altaissa säilöttiin aineita, joita siellä ei kuulunut olla.

Oma lukunsa ovat kaivostoimintaa valvovan viranomaistoiminnan järjestelyt ja riittävyys. Onnettomuuden ollessa vielä valloillaan, selvisi, että Kainuun elykeskuksesta kaivosalan valvontaan oli irrottaa ainoastaan viisi virkamiestä (MT 9.11.).

Suuressa ympäristövahingossa vastuuta ei voi vierittää kentällä toimivien yksittäisten virkamiesten harteille. Kriisi olisi alusta alkaen tarvinnut valtakunnallista valmiutta pelastusoperaation käynnistämisessä ja toteuttamisessa.

Etenkin ympäristöministeri Ville Niinistöllä (vihr.) olisi ollut näytön paikka. Sen sijaan nähtiin vastuun ja julkisuuden välttelyä sekä syyllisten etsimistä omista edeltäjistä.

Niinistön on syytä ottaa vastuu oman hallinnonalansa järjestelyistä. Lisää virkamiehiä ei tarvita, mutta ministerin on pohdittava, mitä nykyisillä tekisi.

Olisiko aika siirtää virkamiehiä keskushallinnosta maakuntiin?

VIERASYLIÖ

Perinteinen maatalous on unohtumassa

Maatalous oli keskeinen yhteiskunnan ala aina 1960-luvulle asti ja EU:n kynnyksellekin. Se kiinnosti myös tutkijakuntaa ja tutkimuksen lähteeksi kerättiin myös perinnetietoa.

Museovirasto järjesti keräyksen vuonna 1963 nimellä ”Maaseudun työvuosi” ja vuonna 1992 ”Koneistuva maatalous”, mutta sittemmin virasto on loitontunut aihepiiristä. Se pyrittiin työntämään maatalousmuseo Saran ja muiden asiasta kiinnostuneiden tehtäväksi.

Resurssit eivät ole kuitenkaan kovin suuret ja talteen saadaan nähtävästi vain sirpaleita.

Aineistoa perinteisen maatalouden tutkimukseen toki on, mutta opiskelijat eivät kiinnostu helposti agraarisista aihepiireistä. Yliopiston rooli perinteisen maatalouden tutkimuksessa onkin kaventunut ja etualalla ovat maatalous-metsätieteellisessä tiedekunnassakin käytännön kysymykset ja talous.

Perinteinen maatalous on nähty tarpeettomaksi siitä huolimatta, että se sisältää aineistossaan tärkeätä tietoa. Kirjastot pullistelevat vanhasta aineistosta ja odottavat tutkijoitaan.

Työntekijät on unohdettu

Maatalouden historia ei ole yliopiston opetusaine toisin kuin monissa muissa maissa. Maataloushistorian seura on toki perustettu. Se ja maatalousmuseo Sarka ovat vanhan maatalouden kivijalkoja.

Nyt elämme maatalouden kriisin keskellä ja sen vaikutukset on dokumentoitu tv-sarjoissa sekä muun muassa Melan ja SKS:n keräämissä aineistoissa. Niissä ei ole kuitenkin kuvattu tapahtumahistoriaa, sitä mitä maataloudessa on tapahtunut.

Suomen maatalouden historia ilmestyi kokoomateoksena vuonna 2003–2004. Tutkimusta on jatkanut muiden muassa Jari Niemelä teoksessaan ”Talonpoika toimessaan”.

Tutkimusta on tehty myös yrityksistä ja maatalouden selkänoja metsä saanut paljon huomiota. Esko Pakkanen ja Matti Leikola tekivät hiljattainen kolmiosainen eepoksen metsänhoidon historiasta.

Maatalouden historiassa olennainen puute on kuitenkin paikallisen kuvauksen vähäisyys sekä tekijöiden unohtaminen. Maatalous on vain kiloja, litroja ja laskennallisia arvoja.

Viljelijä ja tila ovat kaiken perusyksikkö ja sitä valaistiin 1930-luvulla kirjoitetusta teossarja ”Suomen maatilat 1–5” ja uudestaan 1960-luvulla ”Suuri maatilakirja 1–8”. Sukupolven vaihduttua ei uutta kuvausta tullutkaan, lukuun ottamatta tiloja, jotka sisältyvät asutusta kuvaaviin kuvakirjoihin.

Tiloja on myös vähemmän, mutta hakuteos tämän hetken tiloihin epäilemättä tarvittaisiin.

Maatalousoppikirjoja kirjoitetaan varsin vähän, eivätkä ne kovin paljon kiinnosta suurta lukijakuntaa. Sen sijaan vanhat maatalouskirjat ovat antikvariaateissa hyvinkin suosittuja. Perinteisen maatalouden ajan kirjat olivat lähempänä maata, ja siksi ne ovat todellisia ja uskottavampia.

> **Historia on ainoa tiede joka kuvaa muutosta.**

Talonpoikainen traditio katkennut

Maatalous muuttui toisaalta hitaasti ja perustavat keksinnöt on tehty jo ajat sitten. Kun maataloutta kuitenkin alettiin EU-aikana opettamaan ikään kuin alusta, unohtui aikaisemmin tutkittu tieto. Sitä ei välitetty opiskelijoille, vaikka Suomessa on ollut maatalous-tutkimusta ennen EU-aikaakin.

Maaseudulla on muuttunut moni asia, ja epäilemättä kouriintuntuvinta on sen hektisyys ja vanhan ajan unohtaminen. Viljelijöiltä ei enää kysytä, kuinka ennen on viljelty ja viljelijän kokemukset ovat muutenkin toisella sijalla, koska maataloutta opetetaan vain tutkimustiedon pohjalta.

Maataloudessa on talonpoikainen traditio jo katkennut, ja muisti entisistä ajoista hävinnyt. Meillä on tutkimusta vanhoista ajoista etenkin vuosisadan vaihteen maataloudesta, mutta ketju siitä kohti nykyaikaa on hämärtynyt.

Yhtenäistä linjaa maatalouden kehityksestä nälkävuosista EU-aikaan ei ole mistään pitäjästä, vaikkakin pitäjänhistorioissa on maataloutta kuvattu aika paljon, mutta ei kokonaistutkimuksena.

Meillä onkin kaikenlaista maataloustietoa sekä uudemmilta ja vanhemmilta kausilta, mutta varsinaisia maatalousmiehiä – kuten Nils Westermarck – on aina vain vähemmän, joilla on laajempaa näkemystä ja kansainvälisiä siteitä jo pitkältä ajalta.

Koska maataloustutkimus on sirpaloitunut, meillä ei ole ehjää kuvaa maataloudesta. Koko kentän tuntevia tutkijoita on yhä vähemmän.

Jatkuvuus on tullut kyseenalaisemmaksi maataloudessa. Kun aikaisemmin nimenomaan sukutiloilla ja kartanoissa sitä vaalittiin, syntyy ja kuolee maatalousyrityksiä hetkittäin. Tila on tänä aikana markkinatavara.

Perinteiset arvot on hukattu

Maatalouden tunsivat ennen suomalaiset jokseenkin hyvin. Nyt maatalous on eristetty marginaaliseksi ammatiksi, jonka ei oikein katsota kuuluvan yhteiskuntaan ja ruoka kasvaa kaupassa.

Näin perinteinen maatalous on jäänyt yhä enemmän takaalalla, eikä oikein tiedetä, miten maaseudulla on eletty, tilat syntyneet sekä sukupolvet kulkeneet.

Historia on ainoa tiede joka kuvaa muutosta. Ruotsissa sitä opetetaan taloustieteen laitoksessa ymmärtäen, mikä suhde menneisyydellä on tämän päivän yhteiskuntaan.

Oma kulttuurimme on kuitenkin niin ohut, ettei se ole kestänyt maatalouden murrosta. Maatalouden merkitys on yhä hämärämpi ja tukiajattelu on etusijalla kaikessa itse työn unohtaen.

Toisaalta maatalous on kulkenut kohti teollisuutta, jossa yksiköt ovat suuria ja työtahti tehokas. Sijaa ei jää maahenkisille mietteille, vain työ jää jäljelle.

Uskonkappaleena opetetaan käsitystä maamme kehittymisestä köyhästä agraarimaasta hyvinvointivaltioksi, vaikka itse asiassa etenkin maaseudun parhaat päivät ovat takana.

Enää ei rakenneta paljonkaan komeita päärakennuksia eivätkä kartanot kukoista. Aikaisemmin olivat puutarhat tiloilla upeita, mutta nyt on sitä parempi mitä pienempi ruohokenttä päärakennuksen edessä on.

Maataloudessa onkin paljon tabuja, joita ei ole kyetty murtamaan. On kuljettu valtavirran mukana ja annettu aina periksi perinteisistä arvoista. Ne kuitenkin voisivat muodostaa maatalouden kestävän sisällön vielä huomispäivänäkin.

HANNU HUVINEN
Kirjoittaja on tutkija Helsingin yliopistossa.

RAHIKAINEN

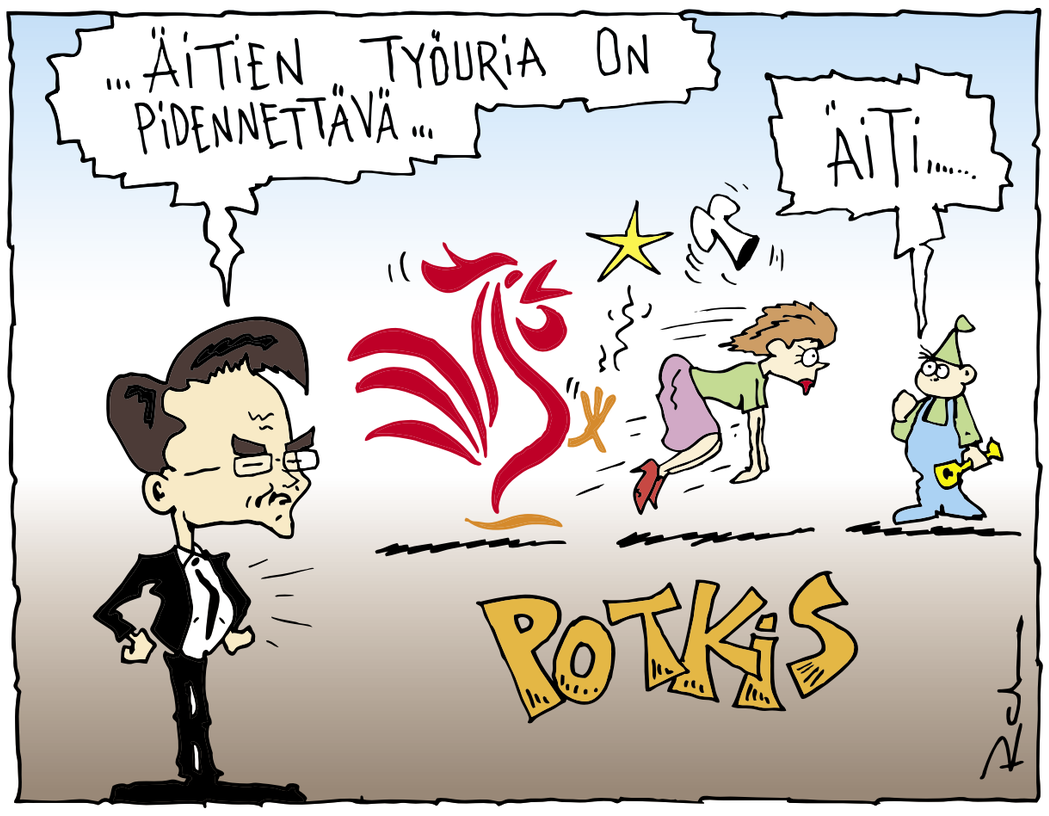

LEHTIKATSAUS

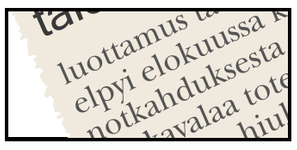

Kapina kytee

Savon Sanomat pohtii kotimaisen lihateollisuuden näkymiä. *”Isot lihatalot HKScan ja Atria ovat epäonnistuneet suhteissaan tuottajiin, jotka ovat pettyneet eniten lihan hintaan. Se ei kuitenkaan ole ainoa pettymyksen aihe. Pettymyksiä on tullut myös tuottajien ja lihatalojen suhteiden järjestämisessä.”*

”Isojen firmojen kivijalkaa syövä vyörytys on alkanut etelässä. Pienteurastamot palaavat. Myös Pohjois-Savossa on kiinnostusta perustaa omia tai vaikka kuluttajien kanssa teurastamoita, jotka palvelisivat pieniä ja keskisuuria tuottajia. Isoille firmoille jäisivät isot ja äärimmäisen tehokkaiksi viritetyt tilat.

Viljelijät ovat ryhtyneet myös pohtimaan HKScanin ja Atrian teurastamista ja yhdistämistä. Ajatus ei tietenkään elä kovapalkkioisten luottamushenkilöiden keskuudessa vaan kentällä. Yksi ajatus on, että kotimaan toiminnot kummastakin yhtiöstä yhdistyisivät yhdeksi yhtiöksi, jonka osakkeita ei enää noteerattaisi pörssissä. Ulkomaantoiminnoista muodostuisi oma yhtiö, joka voisi listautua pörssiin. Omistajaohjaus ei nyt toimi isoissa lihataloissa. Vielä kovin utopistiselta kuulostavassa hahmotelmassa se saattaisi jopa toimia.”

Kotiväkivalta jää piiloon

Kodeissa lapsiin kohdistuva väkivalta on edelleen suuri ongelma Suomessa, kirjoittaa **Satakunnan Kansa**. *”Fyysinen tai henkinen väkivalta kertovat ennen muuta vanhempien vaikeuksista, joihin pitäisi saada nykyistä helpommin apua. Monet nuoret parit ajautuvat vaikeuksiin, kun suloinen vauva kasvaa ja uhmaikä alkaa.*

Meillä ei ole sellaista keskustelukulttuuria, jolla ongelmatilanteista voidaan päästä ulos. Väsymys ja muut ongelmat tarjoavat kovin helposti vaihtoehdoksi lapsen kiukutteluun fyysisen rangaistuksen. Se on ehdottomasti väärä tapa, ja onneksi yhä suurempi osa kasvattajista sen jo ymmärtää.”

KOLUMNI: NIKLAS HOLMBERG

Halkeamia palkeissa

Maatalous- ja eurotukivääntöjen lomassa Brysselissä tapahtuu myös monenlaista oikeasti mielenkiintoista.

Syksyn kuumin skandaali on tietysti koko EU-komissiota vavisutteleva ”nuuskagate”.

Saaga alkoi lokakuun puolivälissä kun maltalainen terveyskomissaari John Dalli ilmoitti yllättäen eroavansa komissaarin paikalta. Eron takana oli Dalliin liitetty korruptioepäily.

Ruotsalaisen nuuskavalmistajan Swedish Matchin ilmiannon mukaan Dallin tuntema maltalainen liikemies Silvio Zammit oli pyytänyt firmalta 60 miljoonaa euroa vastineeksi nuuskan myyntikiellon poistamisesta EU:ssa.

Dalli lensi komissiosta kuin leppäkeihäs ja kaikki näytti selvältä.

Sitten alkoi kuulua kummia. Julkisuuteen vuosi salaperäinen sähköpostiviesti. Sen mukaan ruotsalaiset nuuskalobbarit olisivat itse tarjonneet Zammitille rahaa samaan aikaan kun olivat käräyttämässä Dallia. Sitten ilmoitti erostaan EU:n petosvirastoa Olafia valvovan lautakunnan puheenjohtaja. Olaf on vastuussa ex-komissaaria koskevasta tutkinnasta.

Viimeistään salaliittoteoriat saivat tulta, kun selvisi, että pari päivää Dallin eron jälkeen tupakanvastaisten järjestöjen tiloihin Brysselissä oli murtauduttu.

> **Jostain syystä lääkeviraston johtoon päätyy entisiä lääkefirmojen johtajia ja ympäristöviraston huipulle entisiä ympäristöaktivisteja.**

niklas.holmberg@maaseuduntulevaisuus.fi

Nyt kaikki on paksun savun peitossa.

Dalli tuskin oli suhmuroinnista niin autuaan tietämätön kuin hän itse väittää. Voi kuitenkin olla, ettei hänellä ollut syytä ottaa sirkusyrittäjänä uraa tehneen Zammitin tökeröä lahjuspyyntöä kovin tosissaan. On vaikea uskoa, että kukaan maksaisi epämääräiselle liikemiehelle 60 miljoonaa siksi että hän sanoo tuntevansa komissaarin.

Dalli itse syyttää tupakkayhtiöitä ansan virittämisestä. Villi syytös, mutta ei täysin mahdoton kun ottaa huomioon mitä on tapahtunut. Dalli oli tiettävästi kiristämässä tupakkamainontaa koskevaa lainsäädäntöä.

Konnan roolia on tarjottu myös komission puheenjohtajalle Jose Manuel Barrosolle, joka osoitti ilmeisiä diktaattorin elkeitä potkiessaan Dallin ulos komissiosta ja haukkuessaan tämän myöhemmin avoimessa kirjeessä.

Suomessa on viime aikoina keskusteltu hallinnon ja etujärjestöjen läheisistä suhteista.

Brysselissä jokasyksyiseen vääntöön EU-virastojen tilien hyväksymisestä on jo totuttu.

Ennen tilien hyväksyntää mepit läksyttävät virastojen pomoja näiden läheisistä kytköksistä alan lobbareihin.

Jostain syystä lääkeviraston johtoon päätyy entisiä lääkefirmojen johtajia, kemikaaliviraston johtoon kemianteollisuuden ammattilaisia ja ympäristöviraston huipulle entisiä ympäristöaktivisteja.

Tänä vuonna kiusalliseen valoon joutui EU:n ympäristönsuojeluviraston pääjohtaja Jacqueline McGlade.

Ensin McGlade joutui meppien syytösten takia eroamaan ympäristöjärjestö Earthwatchin johtokunnasta. Sitten kävi ilmi, että ympäristöjärjestö Worldwatch sai käyttää ilmaiseksi viraston Kööpenhaminassa sijaitsevia toimitiloja.

Närää herättivät myös hintavat koulutusmatkat Karibialle, joiden järjestäjänä toimi, yllätys, yllätys – ympäristöjärjestö Earthwatch.

Ranska sai syyskuussa hetkellisen voiton taistelussaan Strasbourgin puolesta, kun Brysselissä sijaitsevan EU-parlamenttirakennuksen istuntosali jouduttiin romahdusvaaran takia evakuoimaan.

Syyksi olisi helppo epäillä ranskalaisten sabotaasia. Sitä vastaa tosin puhuu se, että myös Strasbourgissa sijaitseva parlamenttirakennus oli hiljattain käyttökiellossa katosta putoilevien rakenteiden takia.

Puurakentamisen puolustajien ei kuitenkaan kannattaisi paljon naureskella.

Romahdusvaaran syynä nimittäin ovat kupolin puisista kannatinpalkeista löytyneet halkeamat.

Luulisi betonilobbareille löytyvän argumenttia kerrakseen.

EU-kokoukset venyvät nykyään niin pitkään, että jopa triathlonisti Alexander Stubb (kok.) on uupunut yöllisiin istuntoihin.

Ainakaan ruokajuomien puutteesta osanottajat eivät joudu kärsimään.

Itävaltalaisen mepin Martin Ehrenhauserin kirjalliseen kysymykseen toimitetun vastauksen mukaan EU:n neuvoston kellarissa on yhteensä 27 223 pulloa viiniä ja 1 035 pulloa väkeviä. Hätävarana kadun toiselta puolelta EU-komissiosta löytyy vielä 15 500 pulloa rypälejuomaa ja 935 pulloa väkeviä.

EU-asioissa pitää kuitenkin muistaa suhteellisuus.

Yhtä EU-kansalaista kohti komission viinikokoelman arvo on vaivaiset 0,05 senttiä, kun esimerkiksi surullisenkuuluisista eduskunnan 100-vuotisviineistä jokainen suomalainen joutui pulittamaan toista senttiä pelkkiä oikeudenkäyntikuluja!